

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Udgaar i et Antal af 1600 Eksempl.
og forsendes gennem Postvæsenet
til alle Hjem i Allinge-Sandvig,
Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker

Nr. 352

Fredag den 11 Juni 1920

9de Aarg.

"Nord-Bornholms Ugeblad"

trykkes i et Antal af mindst 1600 Eksempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

"Nord-Bornholms Ugeblad"

har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

"Nord-Bornholms Ugeblad"

oplæger gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

"Nord-Bornholms Ugeblad"

udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvvaarlig.

To Digte

af
Karl Grabau.

Landsbyfred.

Det toner fra Landsbyens Kirke
saa tyst . . .
der ringes for Dagen, som lakker.
Se, Himmelen gløder,
og Solen gaar ned
langt ude bag lyngklædte Bakker.

Til Venner der borte i Storbyens Gøgl
jeg sender en vemodig Tanke
fra Landsbyens blomstrende rige Idyl,
hvor Fred er den fagreste Ranke.

En Bænk —

Hvor Skovfyren breder
sin frodige Krone,
og Lynghedens Magt er forbi,
der ligger bag Diget
saa lunt og beskyttet
den snorlige, ensomme Sti.

Hvor Grenene luder i saftlunge
Klaser
og skygger for Solhedens Slænk,
der fandt jeg, bekranset af
blomstrende Gyvel,
en frønnet og mosgroet Bænk.

Det sociale Spørgsmaal.

Af Professor Harald Høffding.

Af Kapitlet Samfundsliv i det nylig
udkomne Værk: "Det 19de Aarh."

Praktiske Fremskridt.

Selv om der var dem, der alle-
rede i Begyndelsen af Aarhundredet
saa de Vanskeligheder for Samfunds-
livet, der laa i Arbejdsspørgsmaa-
let, raadete der dog gennemgaende
i de første Tiaar en Tillid til, at
man var paa rette Vej. Der var jo
proklameret baade personlig Frihed
og Næringsfrihed! Nu kunde jo
enhver tage fat efter Evne og Lyst.

I Erhvervsdriften saa man enten,
med Adam Smith, en af Forsynet i
den menneskelige Natur nedlagt
Trang, hvis Virkninger maatte blive
til Gavn for Samfundet, naar den
blot fik Lov at røre sig med fuld
Frihed, og det kunde den jo nu, —
eller man saa i den en Ytring af en
Naturlov, der virkede med Nødven-
dighed og nok vilde formaa at læge
de Onder, den for en Tid kunde
medføre.

Det maa vel fastholdes, at den

Opfattelse, der proklamerede frit Er-
hverv som det ene fornødne og
stolede paa Selvopholdelsestrangen
hos de enkelte som den bedste Led-
er, hos Tidens aandelige Førere
udsprang enten af religiøse Forud-
sætninger eller ogsaa af Forvisnin-
gen om, at den ene rette Vej til al-
men Velfærd var, at enhver sørgede
for sig selv. Jeremy Bentham, Ti-
dens betydeligste Retsfilosof, saa i
den Klogskab, hvormed de enkelte
Mennesker arbejder hver for sin
Lykke, det sikre Grundlag for Ret
og Moral. Han var selv ledet af
Sympati med Mennesker. Det var
i Kraft af denne Sympati, at han
glædede sig over den Interessernes
Harmoni, som han var vis paa vilde
aabenbare sig, naar alle med Klog-
skab fulgte deres Egeninteresser. —

Naturligvis var der ikke faa, for
hvem denne Tro paa Interessernes
Harmoni var en velkommen Grund
til at isolere sig, sørge for sit eget
Tav, mele sin egen Kage, og saa
lade de andre sørge for sig selv,
hvad enten de havde en Kage at
mele eller ikke.

For Arbejderne maatte det deri-
mod komme til at staa, som om
det var en hel fremmed Verden, de
var komne ind i. De havde deres
Frihed, men de havde ogsaa deres
tomme Hænder, og den tiltagende
Brug af Maskiner syntes at maatte
forringe den Brug der kunde være
for menneskelig Arbejde. — Hvad
skulde de da bruge deres Fritid til?
Overfor de dem uforstaaelige Urime-
ligheder, de stødte paa, fik Fortviv-
lelse og Trods ofte Luft i Ødelæg-
gelse af Maskiner og i andre Uro-
ligheder.

Altsaa, man stolede paa den ene
Side paa Frihedens velsignelsesrige
Virkninger, fra den anden Side saa
man ikke, hvad man skulde bruge
Friheden til. — Det viste sig, som
en dansk Forfatter har udtrykt sig,
at Frihedens Gudinde ikke, som
mange troede, lægede alle Saar, men
at hun kun blottede dem.

Frihedsprincippet var i den ameri-
kanske og franske Revolution blevet
proklameret som en selvindlysende
Sandhed. Men selve Proklamationen
var dog bleven fremkaldt ved de
Erfaringer man havde gjort om Mis-
brug og Undertrykkelser, som gamle,
sig selv overlevede Institutioner gav
Anledning til. Da Fortidens Sam-
menslutninger, særlig Lavene, havde
ført til Misligheder, gik man i sin
Iver saa vidt, at man forbød alle
Sammenslutninger, baade mellem
Arbejdsgivere indbyrdes og mellem
Arbejdere indbyrdes. Dette Forbud
stammer fra Turgots Ministerium.
Det blev ophævet ved hans Fald,
men udstedtes igen under Revolu-
tionen (1791), og en tilsvarende Lov
udstedtes i England 1799. Ogsaa
senere betragtede Teoretikere længe
industrielle Sammenslutninger som
fordærlige, fordi de hindrede den
"frie" Brug af Kræfterne. Og Arbej-
derne selv var længe om at indse,
at Forbudet mod Sammenslutninger

var den vigtigste Hindring paa de-
res Vej. Endog de radikale engel-
ske Politikere, der arbejdede for
Forbudets Ophævelse, fordi det stred
mod Frihedsprincippet, der jo ogsaa
maatte omfatte Frihed til at slutte
sig sammen med andre, — endog
de mente, at Ophævelsen af Forbu-
det ingen væsentlige Virkninger vilde
have. — Det skulde komme ganske
anderledes.

Trods Forbudet havde Arbejderne
dannet Foreninger, som blev for-
fulgte (medens der ikke synes at
være skredet ind mod Arbejdsgiver-
nes Foreninger). Men de vigtigste
Arbejderforeninger holdt Kampen ud.
Og da Forbudet ophævedes i Eng-
land (1824), ved hvilken Lejlighed
især Francis Place, der senere spille-
de en stor Rolle ved den første
Parlamentsreform, var virksom, tog
Sammenslutningen fart. Fagforenin-
ger dannedes og sluttede sig sam-
men (til Trade Unions) og der viste
sig nu en stor Solidaritet indenfor
Arbejdernes Klasse.

Udviklingen i England blev for-
billedlig for Tingenes Gang i andre
Lande, og vi behøver ikke at følge
denne i det enkelte. Med de store
Sammenslutninger — foruden Fag-
foreninger: Produktions- og Brugs-
foreninger — var en ny social- og
politisk Magt traadt ind i Verden.
Det var da et helt nyt Princip, der
laa til Grund, thi Retten til Sam-
menslutning var, som de radikale
engelske Politikere saa, en Følge
af Frihedsprincippet; Associationen
var en Fortsættelse af Emancipation-
en. Tillige var Sammenslutning
og Forberedelse til det Broderskab,
der vel var blevet proklameret se-
nere end Friheden, men mentes at
høre nøje sammen med den. Denne
Sammenslutning indenfor Arbejder-
klassen er den største sociale Be-
givenhed i det 19. Aarh. Den blev
til efter megen Famlen og under
megen Misundelse. — Jeg tillader
mig at gentage her, hvad jeg sagde
herom i en Tale paa Universitetet
i min sidste Forelæsningsstime i det
19. Aarh. (19. Decbr. 1900).

"En social Bevægelse som den,
der er foregaaet i det 19. Aarh., har
ingen tidligere Tid kunnet fremvise.
Hidtil havde Historien bevæget sig
hen over Hovederne paa den store
Masse. De historiske Kampe ud-
fægtedes mellem de højere Lag i
Samfundet, og den dunkle Mængde
tog ikke aktiv Del i dem. Fra først
af langsomt, men derefter med stig-
gende fart er Arbejderstandens Fri-
gørelse og Organisation skreden
frem, og det er bleven den muligt
paa selvstændig Maade at deltage i
den offentlige Diskussion og i Lov-
givningsarbejdet. Den umodne Men-
neskehed har ikke ventet paa, at
Ideerne kom til den; den har voxet
sig frem, saa den selv kunde faa
Øje paa Ideerne og blive modtage-
lig for dem. Thi med den fremad-
skridende Organisation og den stig-
ende Selvstændighed er ogsaa i
den store Mængde Trangen til Del-

agtighed i den ideelle Kultur stegen.
Ingensinde i Historien har den ide-
elle Kultur haft en saa bred Basis
i Menneskeslægten som nu. Dens
ypperste Værker vil stedse fødes i
Ensomhed, og den vil foreløbig,
maaske for bestandig, direkte og
med fuld Forstaaelse kun kunne
nydes af faa; men gennem Mellem-
led og mange Omsætninger kan den
nu komme stedse voxende Kredse
til gode. Hvilke Vanskeligheder der
end staa tilbage, — Sløvhedens og
Blindhedens Tid er forbi." —

— Saalænge Sammenslutningerne
kun omfattede de faglærte Arbejdere,
be tegnede de et Aristokrati indenfor
Arbejderklassen. Det er nu engang
saa, at Udviklingen foregaar lagvis,
og Forskellen, tildels Modsætningen
mellem de forskellige Lag af Arbej-
dere gør sig stadig, mildere eller
stærkere, gældende i det sociale
Spørgsmaals følgende Historie. Men
de socialistiske Ideer, som mere og
mere fik Raaderum, førte til en Ud-
videlse af Rammerne og til Organi-
sation af de ulærte Arbejdere. Den
frie Bevægelse er dog ikke blot en
Anvendelse af Frihedsprincippet til at
begrunde Retten til Sammenslutning,
thi gennem Sammenslutningerne
voxer de enkeltes Selvfølelse, deres
Sympatiers Horisont udvides og
Trangen til Kundskab vækkes. Og
Kampen angik ikke blot Hævdelsen
af en menneskelig Levefod; man
stræbte efter Forkortelse af Arbejds-
tiden, for at der kunde blive Tid og
Kraft tilovers til Delagtighed i aan-
delig Kultur, Arbejderen følte sig
som andet og mere end blot Mid-
del for Produktionen og blev selv
anerkendt som en af dem, Produk-
tionen skulde komme til gode. Hvad
en stor Moralfilosof havde udtalt
henimod Slutningen af det 18. Aar-
hundrede, — at ethvert Menneske
skal betragtes som Formaal og al-
drig blot som Middel, — det skred
nu sin Virkelighed imøde.

Af stor Betydning blev det ogsaa,
at nu en regelmæssig Forhandling
med de andre Klasser var mulig,
dels gennem det Overblik over de
økonomiske Forhold, Arbejderne nu
selv hurtigere kunde vinde, dels der-
ved, at der nu kunde stiftes Vold-
giftsretter, for hvilke de forskellige
Grupperes Interesser kan afvejes, og
deres Adfærd angribes og forsvares.
Herigennem opdrages de andre Klas-
ser i Samfundet ligesaa vel som Ar-
bejderne; de lærer, at der er andre
sociale Verdener til end deres egen,
og de lærer Grænserne at kende for
deres egne berettigede Krav. Under
de Forhandlinger, der førtes, har det
ofte vist sig, at det var to etiske
Systemer, der stod overfor hinanden.
Det skortede ofte paa Forudsætning-
er, der anerkendtes af begge Parter.
Ofte var det udvortes Kompromiser,
der en Tid standsede Kampen; men
gennem hele Stridens Gang kunde
det dog spores, at Forudsætningerne
nærmede sig hinanden.

(Fortsat.)

Advarsel.

Al Færdsel i Spellingemosen er
forbudt og de, der ses, vil blive
draget til Ansvar for de Ting, der
slipper bort.

Lyngholt i Juni 1920.

Chr. Aaby-Ipsen.

En- og Tospænder

Charabanc

udlejes til moderate Priser.

Telefon Sandvig 32.

V. Sørensen, Borre.

Frelsens Hær.

Stort Møde Lørdag

den 12. ds. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ ledet af Oberst

Julius Nielsen.

Alle indbydes.

Sommerfest!

Olsker Husmandsforening

afholder Fest i Præstegaardshaven

Søndag den 20. Juni

Kl. 4. Foredrag af Hr. Nielsen-

Grønvang. Musik af et 4 Mands

Harmonika-Orkester fra Rønne.

— Øl, Sodavand og Kager samt

varmt Vand til Kaffen faas paa Fest-

pladsen.

I Tilfælde af ugunstigt Vejr i For-

samlingshuset.

Bestyrelsen.

Ejendom i Allinge.

Den Postmester Alhedes

Dødsbo tilhørende særdeles smukt

beliggende Ejendom i Løsebæk

ud mod Kysten, af Areal godt

10,000 Kvdr.-Alen, er til Salg

ved snarest Henvendelse til

Sagfører Fr. Pihl.

Missionshuset "BETESDA".

Møde hver Fredag Kl. 8.

Pastor Ørsnæs.

Allinge Biograf.

Lørdag den 12. Juni Kl. 8

og

Søndag den 13. Juni Kl. 7 $\frac{1}{2}$.

Paa Æresord.

2den Del. Troskabsprøven

I denne Afdeling følger man Joe,

da han frivilligt vender tilbage til

Tugthusets Rædsler, for tilsidst, efter

at Reifærdigheden sejrede, atter at

kunne vende tilbage til den Frihed,

som uforskyldt blev ham berøvet.

NB. For at undgå Trængsel om

Søndagen, bedes Publikum benytte

Lørdagsforestillingerne.

Sædvanlige Billetpriser.

Dr. Borch

vaccinerer hver Dag

i Juni Maaned.

CLOËTTA'S

Fineste dansk Fabrikat
i ½ Kg Pakker.

De bedste Sorter Tagdækningsmaterialer.

Ægte amerikansk **Asfalt-Læderpap**

Klæbemasse og Søm hertil gratis. — Pris 1 Kr. Kvdr.-Alen.

Icopal-Tagpap.

Herkules-Tagpap Nr. 00.

Krone-Imperial Tagpap Nr. 00.

Taglister og Taglægter.

Køb snarest, thi Priserne bliver højere.

Nordlandets Handelshus.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekasseevilkår til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Melassefoder med Hvedeklid

af Sukkerfabrikkernes prima Produktion er nu paa Lager.

Fortrinligt Tilskud til Heste, Køer, Svin og Høns.

33 Kr. pr. 100 kg.

Nordlandets Handelshus.

Soyaskraa pr. kg 52. **Bomuldsfrøkager**

Coldings Foderblanding

Majs, Blandsæd, Havre

Billigste Dagspriser

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Glutenfoder

pr. Kg. 46 faas hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

TAPETER, TAPETER,

Nye Tapeter i stort Udvalg til billigste Priser. Prøver sendes gerne. — Billeder indrammes. — Rammelister sælges.

Rullegardiner og Gardinstænger

leveres efter Maal. Indrammede Billeder passende til Gaver altid paa Lager. God Gulvfernis anbefales.

Telefon 66.

Charles Svendsen, Hasle.

Vi har store Oplag af udmærkede

Gode Udsudsbrædder

i alle Længder. Meget rimelige Priser og stor Rabat pr. kontant.

Nordlandets Handelshus.

En ny Sending

Gardintøj

er hjemkommen. Kvaliteten er udmærket og Priserne meget billige. Se vore Vinduer.

Nordlandets Handelshus.

Hotel „Allinge“.

Koncert

hver Aften samt Søndag
Efterm. af Frkn. Lassen og Sørensen.

Ærb.

Mathias Jacobsen.

Bestillinger modtages paa Sild
til Nedsættning.

H. C. Svarth, Vang.

Telefon Ruts 78.

Overretssagfører

Bojesen Kofoed, Rønne
St. Mortensgade 17.

Inkassation, Dokumentskrivning m. m.
Træffes i **Hasle** Onsdag Formd.

Skæreriet

og **Maskinsnedkeriet**
anbefales.

L. Pihl, Klemensker.
Telefon n. 13.

Tombola i Rø.

Til Fordel for Santhalmissionen
og Rø Kirke afholdes der den 15de
Juni Kl. 4 paa Foreningen „Born-
holm's Plads ved Rø Klipper en
Tombola med Bortlodning af mange
smukke og værdifulde Ting.

Præsterne **Kildebæk** og
Christiansen taler.

Der bliver Hornmusik paa Plad-
sen. Afholdsbeværtning forefindes.
Alle indbydes venligst.

Komiteen,

Gaver til Tombolaen modtages
med Tak af Syföreningens Medlem-
mer.

En Karl

eller Dreng kan straks faa Plads paa
Hammersholm.

To Vogne,

en fast Vogn (2000 kg) samt en
nyistandsat Fjedervogn (1000 kg) er
til Salg eller Bytte.

Smed **Mogensen**,
Rutsker.

Havemøbler

haves paa Lager.

Klemensker Snedkerforretning

Telf. Kl. n 13.

L. Pihl.

Forlang hos Deres Handlende

Viggo Glistrups
KAFFE.

Specialitet:
Ægte Java Kaffe.

Automobiler

udlejes — saavel til Smaature som
over hele Øen. — Moderate Priser.

Hotel Sandvig,
Telefon 13.

Høsalt

og

Gødningssalt

faas billigst fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning

Vi har de allerbedste Sorter Taglak

i hele, halve og kvart Tønder — og Prisen er rigtig.

Finsk jordbrændt Tjære.

Engelsk Karbolinium.

Rød Tagfarve i Dunke.

Linolie-Fernis til Maling.

Alle Sorter **Farver** til Malning og Kalkning.

Nordlandets Handelshus.

Hos os kan købes

alle **Slags Brædder og Planker,**

alle Længder og alle Bredder,

som passer til enhver Anvendelse. Priserne er meget rimelige i

Nordlandets Handelshus.

Kaalrabi, Bangholm,

Öster Sundum, Fynsk Bortfelder

anbefales fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Bornholms Margarinefabriks VEGETABIL MARGARINE

er anerkendt som den bedste.

Faas hos alle Handlende.

Haveredskaber

Største Udvalg og billigste Priser hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Kotøjr

Legner, Esser, Oer, Grimer, Grimeskifter og Tøjrepæle er til Salg.

Allinge Kolonial & Produktforretning

Tapet og Malervarer

**Gulvfernis
Malerfernis
Kalkfarver**

anbefales fra

Allinge Kolonial & Produktforretning

Prima

Tagtjære og Tjærekoste

anbefales til billigste Priser fra

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Vi har friskbrændt Portland Cement,

Vægpap i smaa og store Ruller,

Gibsrørvaev. Bedste Tagpap i Ruller,

og sælger til laveste Dagspris.

Nordlandets Handelshus.

CLOËTTA'S
ALBA
Spise - Chokolader